

BOGDAN BOGDANOVIĆ
uvod u celinu
11. i 12. decembar 2015.

RAZGOVORI: Centar za kulturnu dekontaminaciju,
Birčaninova 21, Beograd
PoGLEDI: Arhitektonski fakultet UB, Kralja Aleksandra 72,
Beograd

program
11. decembar, petak

- 17:00 Ljubica Slavković - uvodna reč
Jelica Jovanović – B. Bogdanović o Beogradu
- 17:30 – 18:00 Sonja Leboš - Arhitektura kao primenjena antropologija
- 18:00 – 19:00 razgovor: Filip David, Zoran Lazović, Sonja Leboš, Vladimir Mako, moderator: Snežana Ristić

12. decembar, subota

- 14:00 – 14:30 Ivan Ristić – B. Bogdanović kao crtač
- 14:30 – 15:00 Erich Raith – Na krivudavim stazama ka urbanologiji
- 15:15 – 15:45 Vladimir Vuković – Pisana dela B. Bogdanovića
- 15:45 – 16:15 Aleksandar Staničić – B. Bogdanović kao nehotimični začetnik savremenog diskursa o urbicidu
- 16:30 – 16:50 Aleksa Korolija – Od pera i kamena
- 16:50 – 17:15 Zaključci: Razgovor sa učesnicima, vodi: Ljubica Slavković
- 17:15 Koktel

> u trajanju radnog vremena fakulteta 08 – 22h

program

11. decembar, petak

tema izložbe: Nova škola, reforma AF 1971 -1973 //
Bogdanovićeve memorijali, okom autora i današnje stanje //
pregled Bogdanovićeve stvaralaštva

- 11:00 – 11:15 uvodna reč / otvaranje izložbe
- 11:30 – 12:00 o Novoj školi
- 12:00 – 13:00 Otvorena vrata // Generacija 1972.
- 13:00 - 15:30 Video snimak predavanja B. Bogdanovića: Arhitektonska teorija - nauka ili gnoza

BOGDAN BOGDANOVIĆ
uvod u celinu

Uvod u celinu je poziv na bavljenje stvaralaštvom Bogdana Bogdanovića. Razlozi su brojni, a neophodnost očigledna. Sve što nas danas okružuje evocira delo ovog erudite kao primarno.

Bogdan Bogdanović je arhitekta koji briše granice arhitekture. Ukoliko bismo pokušali da njegovo delovanje ukrotimo kako bi ga definisali, u kaleidoskopski fokus smestili bismo grad. Grad je istraživao, maštao, mislio i stvarao, vodio, zapisivao i preporučivao, sanjao, i iznova uzduž i popreko, kroz prostor i kroz vreme, otkrivao. Grad kao celinu, i sve ono što ga čini.

U memorijalnoj arhitekturi nalazi slobodu izraza i stvara autentični arhitektonski jezik, memorijalima koji se uzdižu istovremeno u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Njegova prva knjiga, *Mali urbanizam* (1958), nastaje kao reakcija na velike urbanističke poteze vremena - ali ne kao set instrukcija, već kao poziv na drugačiji način promišljanja grada, čime Bogdanović anticipira i pionirske korake ka *građanskoj participaciji* i gradu koji nastaje iznutra, a ne odozgo.

Urbanolog, urbani istraživač i gradski šetač, arhitekta, skulptor, ornamentista i kaliograf, grafičar i „škrabalo“, mitolog, etimolog, pripovedač i pisac visokog ranga, da, bivši jakobinac, bivši trockista, večiti gnostičar i deista, jednokratni političar, iako čitavog života snažno politička individua, višestruki nadrealistički prestupnik, provokativni književni mislilac i filozof, i ništa manje, veliki učitelj bez doktrine, koji je nastupao sa svim svojim talentom. Fenomen Bogdan Bogdanović je više nego suma njegovih delova, i verovatno nepristupačan u bilo kojoj formi čisto analitičkoj misli.
Fridrih Ahlajnter (2002)

Upitan da izabere jednu od svojih mnogih biografija Bogdanović odgovara da je on to uvek osećao kao *celinu*. Bio je dekan Arhitektonskog fakulteta i protagonista Nove škole arhitekture. Autor je preko 20 memorijala širom regiona, 18 knjiga i više od 500 članaka. U vreme vladavine

betona podiže stambenu arhitekturu u kamenu. Bio je predsednik Saveza arhitekata Jugoslavije i član SANU do istupanja 1981. Među osnivačima je Međunarodne akademije arhitekture. Bio je gradonačelnik Beograda. Osnivač je Seoske škole za filozofiju arhitekture u Malom Popoviću. Nosilac je brojnih regionalnih i evropskih priznanja, od Ordena za hrabrost, preko Piranezijeve nagrade, do Zlatne medalje grada Beča. Počasni je građanin Mostara, i još mnogo toga. Sebe naziva epicentrom nediscipline, a njegovo celokupno delovanje možemo skupiti samo pod drugačije mišljenje.

U **Centru za kulturnu dekontaminaciju**, prostoru, duhu mesta, kome se Bogdanović vraćao, razgovaćemo o svestranosti Bogdanovićeve stvaralaštva, a u saradnji sa studentima doktorskih studija i diplomcima Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, na **Arhitektonskom fakultetu** ćemo probuditi Novu školu arhitekture. Pozivamo vas da započnemo putovanja na mesta stvaranja, igranja, kritičkog, i pre svega drugačijeg mišljenja, čija vrednost se ogleda u kulturnom nasleđu koje ne prestaje da bude izvor inspiracija i ideja.
arh. Ljubica Slavković

Kroz naporan rad na gradilištima otvorio se za mene neslućeni registar oblika, znamenja, graditeljskih metafora i alegorija, otpočele su serije duhovnih doživljaja koji su prosto mamili da budu zapisani i književno razrađeni, i posledično, prebačeni u svet književne graditeljske fantastike.

Zato tako često ponavljam:

pisao sam da bih umeo da gradim, gradio sam da bih umeo da pišem.

Dobar deo moje graditeljske filozofije izgradio se u bibliotekama i nad knjigama koje nikakve veze sa arhitekturom nemaju. Dobar deo književnih ideja sazrevao je na gradilištima, u fizičkim i izvanfizičkim ambijentima zanata.

Bogdan Bogdanović (2001)

Petak 11. decembar, CZKD

17:30 – 18:00: Sonja Leboš, Zagreb / Korčula
- Arhitektura kao primenjena antropologija

O Bogdanovićeve *oeuvre* kroz razne aspekte njegove kompleksnosti: pisac, arhitekt, profesor, kipar, političar...i kao poslednje, ali ne i najmanje važno: intelektualac koji preuzima odgovornost za društvo u kojem živi. Od knjige "Mrtvouzice" unatrag, naglasak će biti na njegovom radu na javnim spomenicima posvećenim NOB-u koje možemo naći u gotovo svim republikama bivše Jugoslavije..

Subota 12. decembar, CZKD

14:00 – 14:30: Ivan Ristić, Beč
– BB kao crtač

Za B. Bogdanovića crtež je predstavljao zanatsko oruđe, zapis, manir, ali i bitan deo saznanog procesa. „Crtež, to sam ja“, izjavio je jednom prilikom. Po prirodni stvari, većina crteža iz obimnog opusa beogradskog arhitekta vezana je za projekte spomeničkih celina. Budući da su lineare hronologije planiranja igrale sporednu ulogu, u predavanju će naročita pažnja biti poklonjena Bogdanovićeve „crtačkim meditacijama“ koje su post factum, pokatkad i dvadeset godina kasnije, pratile materijalizacije. Ove višeznačne metamorfoze već postojećih spomenika daju uvid u ono što je fizički moglo biti ostvareno, ali i u Bogdanovićeve platonski pristup građenju.

14:30 – 15:00: Erich Raith, Beč
– Na krivudavim stazama ka urbanologiji

Da li je bavljenje i susret sa autorskim delima, predavačkim radom, kao i personom B. Bogdanovića, ostavilo traga na savremeni Tehnički univerzitet u Beču? Prva knjiga B. Bogdanovića, *Mali Urbanizam*, pojavljuje se 1958., kada je Beograd prolazio kroz intenzivni procvat. Ova publikacija se našla u očiglednoj provokativnoj opoziciji sa ondašnjim aktuelnim urbanističkim diskursom. Sa potpunim užitkom "velikog urbanističkog plana" zasedamo na Tehničkom univerzitetu u Beču, prethodno uzimajući u razmatranje upozorenja B. Bogdanovića i inicijativu poznatu kao „Mission Mikroubanismus“.

15:15 – 15:45: Vladimir Vuković, Beč
– Pisana dela B. Bogdanovića

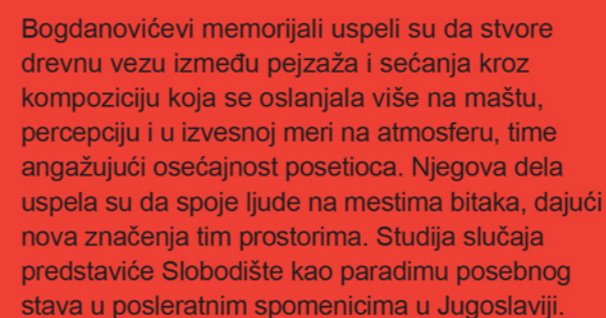
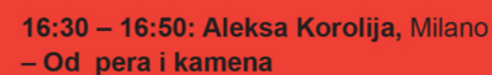
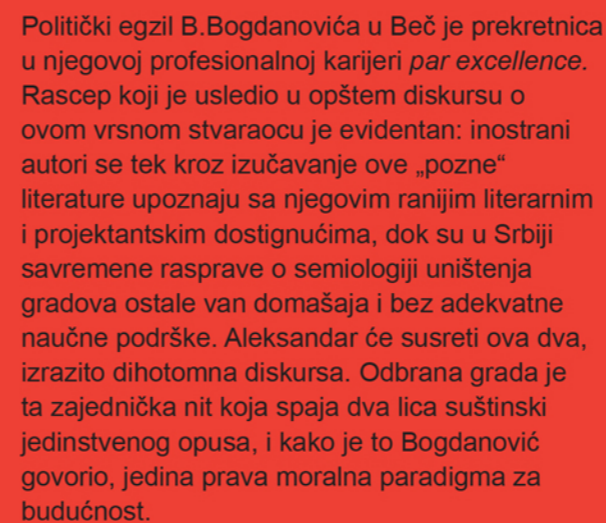
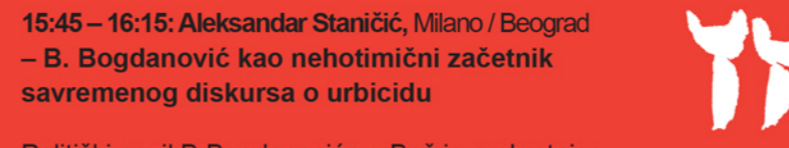
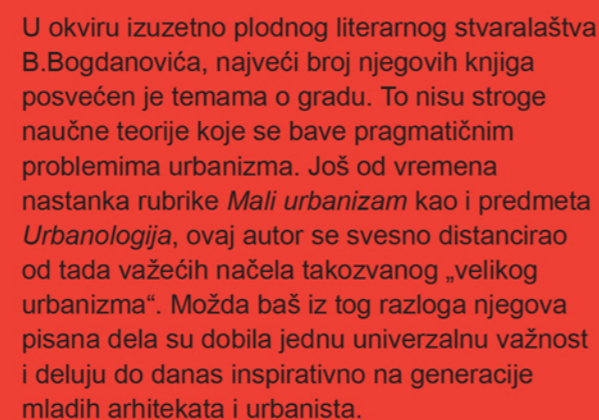
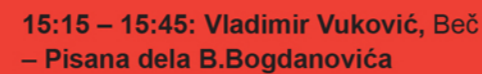
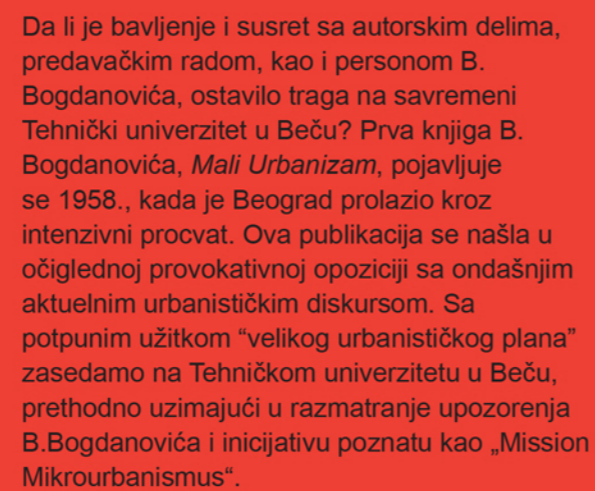
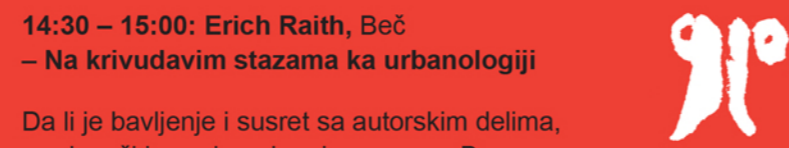
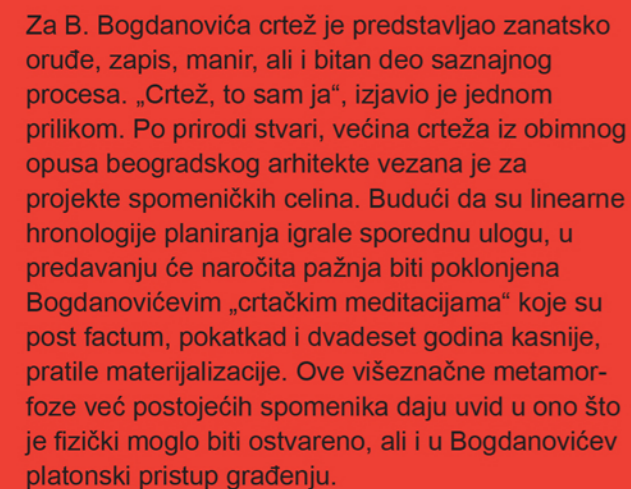
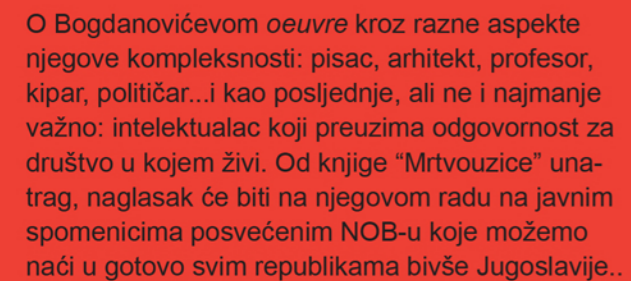
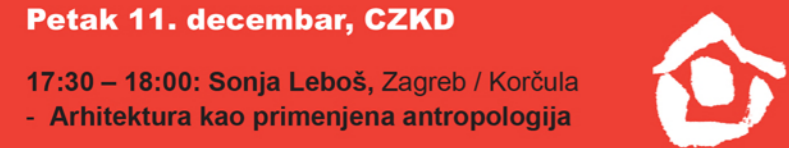
U okviru izuzetno plodnog literarnog stvaralaštva B. Bogdanovića, najveći broj njegovih knjiga posvećen je temama o gradu. To nisu stroge naučne teorije koje se bave pragmatičnim problemima urbanizma. Još od vremena nastanka rubrike *Mali urbanizam* kao i predmeta *Urbanologija*, ovaj autor se svesno distancirao od tada važećih načela takozvanog „velikog urbanizma“. Možda baš iz tog razloga njegova pisana dela su dobila jednu univerzalnu važnost i deluju do danas inspirativno na generacije mladih arhitekata i urbanista.

15:45 – 16:15: Aleksandar Staničić, Milano / Beograd
– B. Bogdanović kao nehotimični začetnik savremenog diskursa o urbicidu

Politički egzil B. Bogdanovića u Beč je prekretnica u njegovoj profesionalnoj karijeri *par excellence*. Rascep koji je usledio u opštem diskursu o ovom vrsnom stvaraocu je evidentan: inostrani autori se tek kroz izučavanje ove „pozne“ literature upoznaju sa njegovim ranijim literarnim i projektantskim dostignućima, dok su u Srbiji savremene rasprave o semiologiji uništenja gradova ostale van domašaja i bez adekvatne naučne podrške. Aleksandar će susreti ova dva, izrazito dihotomna diskursa. Odbrana grada je ta zajednička nit koja spaja dva lica suštinski jedinstvenog opusa, i kako je to Bogdanović govorio, jedina prava moralna paradigma za budućnost.

16:30 – 16:50: Aleksa Korolija, Milano
– Od pera i kamena

Bogdanovićeve memorijali uspele su da stvore drevnu vezu između pejzaža i sećanja kroz kompoziciju koja se oslanjala više na maštu, percepciju i u izvesnoj meri na atmosferu, time angažujući osećajnost posetioca. Njegova dela uspela su da spoje ljude na mestima bitaka, dajući nova značenja tim prostorima. Studija slučaja predstaviće Slobodište kao paradimu posebnog stava u posleratnim spomenicima u Jugoslaviji.

U saradnji sa studentima doktorskih studija i postdiplomcima Arhitektonskog fakulteta UB:
Istraživački i umetnički tim: Borjan Brankov, Filip Čurlić, Milena Ivanović, Ivana Jevremović, Predrag Jovanović, Nemanja Kordić, Dušan Milanović, Hristina Stojanović, Aleksandra Subotić, Ljubica Slavković, Irina Ridešić, Sonja Radlovački
Umetnički savetnik: Branko Pavić, Nemanja Kordić
Koncept, koordinator i urednik: Ljubica Slavković

Autor projekta: Ljubica Slavković
Produkcija: Centar za kulturnu dekontaminaciju
bb logo i plakat: škart + Borjan Brankov
Tim CZKD: Adam Randelović, Aleksandra Sekulić, Ana Isaković, Borka Pavićević, Dejan Pantić, Dragan Škorić, Ivica Đorđević, Lola Joksimović, Ljubica Slavković, Slavica Vučetić

Projekat su podržali Austrijski kulturni forum, TRADUKI i Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije.

